

Kymenlaakson maakunnallinen
lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
2020-2024

LAPSISTA, NUORISTA JA PERHEISTÄ VOIMAA KYMENLAAKSOON

Voidaan hyvin huomennakin!

I STRATEGIAOSA

Kymenlaakson maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2020–2024

I STRATEGIAOSA

1 Johdanto	3
1.1 Tiivistelmä.....	4
2 Nykytilan kuvaus	5
3 Lasten ja nuorten hyvinvointi ja suoje- lu - strateginen kumppanuus	7
4 Päätavoitteet	9
4.1 Lasten, nuorten ja perheiden arjen hyvinvointi lisääntyy.....	9
4.2 Lasten, nuorten ja perheiden osallisuus ja yhteisöllisyys vahvistuvat.....	10
4.3 Lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien monialainen verkostotyö kehittyy ja jalkautuu.....	10
5 Tuki tavoitteiden saavuttamiseksi	11
5.1 Perhekeskustoimintamalli.....	11
5.2 Yhteensovittavan johtamisen malli.....	12
5.3 Lapsivaikutusten arviointi.....	12
6 Toimenpiteillä kohti vaikuttavuutta	13
7 Lähteet	14

1 | Johdanto

Jokaisella meistä on toive hyvästä elämästä ja hyvinvoinnista. Se rakentuu monista asioista, joita itse ja yhdessä tekemällä on mahdollista saavuttaa. Tarvitaan uskoa ja luottamusta siihen, että voin, osaan, pystyn ja kykenen sekä saan tarvittaessa aina apua.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kunnan tai useamman kunnan yhteinen lastensuojelulaissa (417/2007, 12§) määritelty suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi. Kymenlaaksossa hyvinvointisuunnitelman laadintaan velvoittavan lain mukaisten palvelujen järjestämisvastuu on sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymällä (Kymsote).

Tämä Kymenlaakson ensimmäinen maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on strateginen asiakirja (osa I) – yhteinen päätöksentekomme selkäranka. Vahvistamme yhdessä luottamusta hyvään tulevaisuuteen ja tuemme Kymenlaakson kuntien, soite-kuntayhtymän, järjestöjen ja seurakuntien toimijoita sekä muita viranomaisia yhteensovittavaan johtamiseen yhteisten tavoitteiden, niiden toteuttamisen, seurannan ja arvioinnin kautta.

Hyvinvointisuunnitelma on tehty tiiviissä yhteistyössä kaikkien Kymenlaakson kuntien (Hamina, Kotka, Kouvola, Pyhtää, Miehikkälä ja Virolahti), Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymän (Kymsote) sekä järjestöjen, seurakuntien ja Poliisin ennalta estävän toiminnan ryhmän kanssa. Hyvin-

vointisuunnitelmaa on työstetty vuoden 2019 ajan erilaisissa monialaisissa työpajoissa sekä Teams-kirjoitusalustalla. Lasten, nuorten ja perheiden ääni on tullut kuulluksi erilaisten tutkimustietojen, haastattelujen, Lasten Parlamentin, Kymenlaakson nuorisovaltuustojen edustajien sekä monialaisten lasten, nuorten ja perheiden palvelujen asiantuntijoiden kautta.

Kymenlaakson lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2020–2024. Hyvinvointisuunnitelma viedään hyväksyttäväksi kuntayhtymän valtuustoon, kuntien valtuustoihin sekä järjestöjen ja seurakuntien omiin päätöksentekoprosesseihin. Yhteisten tavoitteiden, niiden toteuttamisen, seurannan ja arvioinnin varmistamiseksi hyvinvointisuunnitelmaa täydennetään vuosittain kuntien, kuntayhtymän, järjestöjen, seurakuntien ja muiden viranomaisten yhteisesti määrittelemillä painotuksilla ja toimenpiteillä (osa II). Hyvinvointisuunnitelma pitää sisällään indikaattoreita, joiden kautta kuvataan kymenlaaksoalaisten lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin nykytilaa ja sen kehittymistä seuraavien neljän vuoden aikana.

Tämä asiakirja on rakentunut yhteiselle tahtotilalle, arvostukselle, luottamukselle, sitoutumiselle ja avoimelle dialogille. Hyvinvointisuunnitelman valtakunnallisena peilauspintana toimii Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040 – Lapsen aika -raportti, jonka Lapsen aika -skenaariossa on saavutettu lapsi-, nuori- ja perhemyönteinen Suomi.

Hyvinvointisuunnitelman grafiikka kuvastaa lasten, nuorten, perheiden ja eri toimijoiden yhdessä tekemää matkaa arjen laineilla. Yhdessä rakennettu lautta on yksilöä ja yhteisöä kannatteleva, matkantekoa helpottava alusta. Sillä on mahdollista rantautua nopeasti niin pieniin kuin suuriinkin poukamiin ja poimia kyytiläisiä sujuvasti matkaan. Lautassa on elämän erilaisten tuulien pullistama purje ja sitä melotaan yhdessä. Lautalla ei ole yhtä erillistä kipparia vaan sen ohjaamiseen on kaikkien mahdollista osallistua. Lauttaa varustellaan ja parannellaan yhdessä monialaisten ammattilaisten sekä lasten, nuorten ja perheiden voimin, sillä matka arjen laineilla jatkuu kohti tavoitteiden toteutumista.

Kymenlaaksossa me olemme valmiita yhteisiin tekoihin, jotta lapset, nuoret ja perheet voisivat mahdollisimman hyvin. Rohkeasti yhdessä tekemällä, avoimella keskustelulla ja toinen toisiamme tukien meidän on mahdollista tämä saavuttaa: Voidaan hyvin huomennakin!

– Kymenlaakson LAPE-ryhmä

Maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Maakunnallinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on strateginen asiakirja. Vahvistamme yhdessä luottamusta hyvään tulevaisuuteen ja tuemme Kymenlaakson kuntien, sote-kuntayhtymän, järjestöjen ja seurakuntien toimijoita sekä muita viranomaisia yhteensovittavaan johtamiseen yhteisten tavoitteiden, niiden toteuttamisen, seurannan ja arvioinnin kautta. Lasten, nuorten ja perheiden ääni on tullut kuulluksi erilaisten tutkimustietojen, haastattelujen ja kohtaamisten kautta.

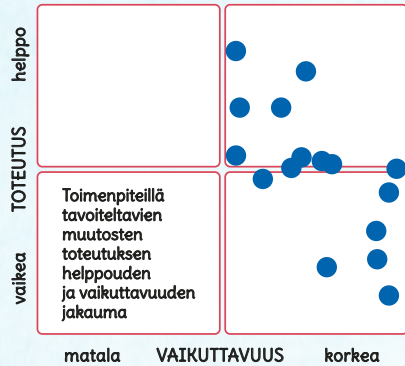

Aikataulujen yhteensovittaminen

Yhteiskehittämisen kannalta verkostotoimijoiden on tärkeää yhteensovittaa niin päätöksen teon kuin toimenpiteiden toteuttamisen aikatauluja. Yhteinen vuosikello auttaa toimijoita karsimaan päällekkäisyyksiä, mahdollistaa parhaiden käytäntöjen jakamisen sekä resurssien tarkoituksenmukaisemman kohdentamisen.

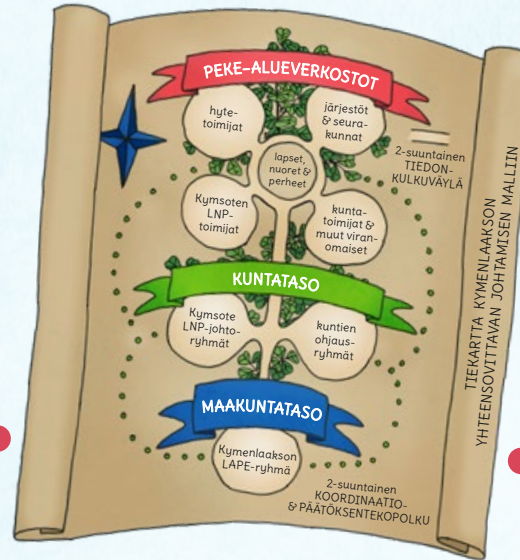
Toimenpiteillä kohti vaikuttavuutta

Toimenpiteet ovat työkaluja, joilla lisätään hyvinvointia strategisten tavoitteiden mukaisesti. Vahvistamalla seurannan ja arvioinnin kautta vaikuttavaksi todettuja palveluita sekä luomalla kestävä ja kynnyskattoman palvelurakenteen, lisäämme lapsiperheiden sekä nuorten aikuisten mahdollisuuksia elää hyvää arkea Kymenlaaksossa.

Nykytilan kuvaus

Kymenlaakso on alue, jossa väestö paitsi ikääntyy myös vähenee. Hyvinvointi on eriarvoistunut, vaikka suurella enemmistöllä lapsista ja nuorista asiat ovatkin hyvin. Lapsille, nuorille ja perheille suunnatun avun, tuen ja palvelujen hajanaisuus sekä asiakkaiden kokonaisvaltaisen kohtaamisen haasteet vauhdittavat eriarvoisuuden kehityskulkua.

Tuki tavoitteiden saavuttamiseksi

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus eheään, terveeseen ja tasapainoiseen kasvuun ja kehitykseen. Vanhempien, poliittisten päättäjien, palvelujärjestelmien ja niissä toimivien velvollisuutena on huolehtia siitä, että tämä oikeus toteutuu myös käytännössä. Kymenlaakson yhteensovittavan johtamisen malli on kolmiportainen.

Päätavoitteet

Tavoitteita yhdistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin eriarvoistumisen estäminen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen. Meidän on tärkeä kuunnella lapsia, nuoria ja perheitä ja edistää heidän elämässään mukana olevien toimijoiden kykyä toimia yhdessä.

Strateginen kumppanuus

Matkaa taitetaan arjen laineilla, koskissa ja suvannoissa toimien, tulevaisuutta tähyillen. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden kanssa toimivien tulee yhdessä edistää lapsi- ja perheystävällistä ilmapiiriä ja toimintakulttuuria. Toisistaan irrallaan olevat vähäiset resurssit tulee saattaa yhteen. Asiakaslähtöiset palvelut edellyttävät monialaista yhteistyötä sekä moniammatillisen osaamisen käyttöä asiakaspoluissa hyvinvoinnin lisäämiseksi.

STRATEGISET PÄÄTAVOITTEET:

Lasten, nuorten ja perheiden arjen hyvinvointi lisääntyy.

Lasten, nuorten ja perheiden osallisuus ja yhteisöllisyys vahvistuvat.

Lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien monialainen verkostotyö kehittyy ja jalkautuu.

Tykkään olla mun perheen kanssa – me käydään viikonloppuisin kävelylenkillä ja vietetään aikaa yhdessä.

KOULULAINEN

Hyvä arki on sitä, ettei ole ihan yksin – on ystäviä ympärillä ja tekemistä myös kodin ulkopuolella.

ÄITI

Mä tykkään eskarissa lyhyistä päivistä.

ESIKOULULAINEN

2 | Nykytilan kuvaus

Suurella enemmistöllä lapsista ja nuorista asiat ovat hyvin. Kymenlaaksossa kahdeksan lasta kymmenestä kokee, että heillä on mahdollisuus keskustella jonkun kanssa mieltä painavista asioista, viettää aikaa harrastusten parissa vähintään kerran viikossa, on opintosuunnitelmia peruskoulun jälkeen, eivätkä he ole kokeneet vanhempien taholta henkistä väkivaltaa. Saman verran vanhempia kokee yrittävänsä nähdä asioita lapsen näkökulmasta, kokee olevansa tärkeä osa lähiyhteisöä, on tyytyväinen koulun ja kodin yhteistyöhön sekä kokee, että lapsen ja muualla asuvan vanhemman tapaamiset toimivat hyvin. (Kouluterveyskeskus, 2019 ja Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut, 2018.)

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointi on kuitenkin eriarvoistunut. Kymmenellä prosentilla Kymenlaakson peruskouluikäisistä on ollut mielialaan liittyviä ongelmia tai kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta viimeisten kahden viikon aikana. Yläkouluikäisistä kymmenen nuorta sadasta kokee itsensä yksinäiseksi sekä kertoo, ettei ole yhtään läheistä ystävää. Alle kouluikäisten ja alakouluikäisten lasten vanhemmista vajaa kymmenen prosenttia kertoo tuntevansa itsensä yksinäiseksi. 20 %:ia kokee, että heillä on ollut vähintään kaksi viikkoa kestänyttä masennusoireilua ja jopa 30 %:ia tuntee laiminlyövänsä kotiasioita työnsä vuoksi. (Kouluterveyskeskus, 2019 ja Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut, 2018.)

Lasten ja nuorten hyvinvointi on riippuvaista vanhempien hyvinvoinnista. Lapset, nuoret ja per-

heet eivät aina saa tarpeisiinsa sopivaa apua ja tukea oikea-aikaisesti. Lastensuojelun asiakkaaksi ohjautaan tilanteissa, joissa lapsen ja perheen ongelmat ovat kestäneet pitkään ja ovat monimuotoisia. Kymenlaaksolaisia lapsia, joista on tehty lastensuojeluilmoituksia, on alle 18-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna maan keskitasoa vastaavasti, mutta ilmoitusten määrä on kasvanut viime vuosina. Lastensuojelun vuoden aikana asiakkaana olleiden lasten lukumäärä on myös lisääntynyt ja lasten huostaanottoja on tehty enemmän kuin huostaanottoja on voitu lopettaa. Lastensuojelun palvelutarpeen arvioinneissa on ollut viiveitä, kodin ulkopuolelle sijoitettuja lapsia on suhteellisesti maan eniten ja toistuvasti sijoitettuja lapsia paljon. Lastensuojelun laitos- ja perhehoidon asukaskohtaiset kustannukset ovat kasvaneet usean vuoden ajan. Jälkihuollossa asiakasmäärät ovat pysyneet ennallaan, mutta lastensuojelulain uudistuksen myötä jälkihuollon ikäraja nousee ja sitä myötä myös asiakkuuksien määrät. (Sosiaali- ja terveyspalvelut HYKS-erityisvastuualueella asian tuntija-arvio, 2019.)

Lapsiperheille suunnatun avun, tuen ja palvelujen hajanaisuus sekä asiakkaiden kokonaisvaltaisen kohtaamisen haasteet vauhdittavat eriarvoisuuden kehityskulkua. Ne myös heikentävät palveluiden vaikuttavuutta sekä lisäävät erityispalveluiden käyttöä. Mahdollistaaksemme lapsen, nuoren ja perheen suotuisan kehityskulun tarvitsemme sekä yksilöllistä ja varhaista puuttumista että laajempia, koko kasvu- ja kehitysympäristöön vaikuttavia ratkaisuja.

ikä 0–6 v.	2019	2025	2035
HAMINA	1017	816	750
KOTKA	2892	2288	2144
KOUVOLA	4586	3677	3397
MIEHIKKÄLÄ	62	47	44
PYHTÄÄ	324	266	248
VIROLAHTI	129	86	80
yht.	9010	7180	6663

ikä 7–14 v.	2019	2025	2035
HAMINA	1793	1508	1187
KOTKA	4625	4062	3353
KOUVOLA	7266	6376	5272
MIEHIKKÄLÄ	150	109	82
PYHTÄÄ	593	530	413
VIROLAHTI	274	198	140
yht.	14701	12783	10447

(Tilastokeskus, 2020.)

Lapsen aika

Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040

(Lapsen aika, 2019.)

Hyvä arki on sellasta perusturvallista ja normaalia koti-arkea – ei mitään sen ihmeellisempää.

ISÄ

Henkiseen kuormitukseen auttaa, kun saa keskustella muiden äitien kanssa. Siitä saa paljon voimaa arkeen.

ÄITI

Kymenlaakso on alue, jossa väestö paitsi ikääntyy, myös vähenee. Väestörakenteen muutos ja huolto-suhteen heikkeneminen aiheuttavat kustannusvaikutuksia, joiden seurauksena nykyisin asetetut työllisyys- ja kasvutavoitteet, tai odotukset hyvinvointipalveluiden ylläpidosta, eivät ole realistisia (Pekkola & Lehtola, 2015). Kymenlaaksossa kasvavan vanhusväestön palveluihin tarvitaan jatkossa nykyistä enemmän resursseja. On mahdollista, että vähenevän lapsiväestön palveluihin käytettävissä olevat resurssit tulevat vastaavasti pienenevään. Tämä uhkaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia.

Alueellisen politiikan onnistumisen ja kestävä talouden eilinehto on terve väestörakenne. Suomen tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Kymenlaaksossa on vuonna 2019 noin 23 700 0–15-vuotiasta lasta ja nuorta. Vuonna 2035 heitä on arvioitu olevan noin 17 000. Tulevien 15 vuoden aikana Kymenlaakson 0–15-vuotiaiden lasten ja nuorten määrän on ennustettu laskevan noin 28%:ia. (Tilastokeskus, 2020.)

Tilastokeskuksen väestöennuste kertoo, mitä lasten ja nuorten lukumäärälle tapahtuu, jos mikään ei muutu ja syntyvyys pysyy nykyisellä matalalla tasolla. Me Kymenlaaksossa ajattelemme, että tämä ei kuitenkaan ole väistämätön kehityssuunta. Tutkimustulokset osoittavat, että syntyvyyteen positiivisesti vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa yleinen asenneilmapiiri, opiskelu-, toimeentulo- ja työmahdollisuudet sekä tuen saanti (Väestöliiton perhebarometri, 2017).

Syntyvyyden nopea aleneminen ja siitä seuraavat julkisen talouden kestävyysriskit ovat tehneet näkyväksi yhteiskunnan ja työelämän lapsi- ja perheystävällisyyden tarpeen. Suomalaisessa yhteiskunnassa tavoitellaan muutosta kohti tasa-arvoisempaa, yhdenvertaisempaa sekä lapsen ja nuoren yksilölliset tarpeet huomioivampaa kasvua ja kehitystä. Muutoksen päämääräksi on luotu Lapsen aika -visio ja linjattu tavoitteita, joiden avulla voidaan saavuttaa lapsi- ja perhemyönteinen yhteiskunta 2040. (Lapsen aika, 2019.)

3 | Lasten ja nuorten hyvinvointi ja suojelu – strateginen kumppanuus

Lasten, nuorten ja lapsiperheiden kanssa toimivien tulee yhdessä edistää lapsi- ja perheystävällistä ilmapiiriä ja toimintakulttuuria. Toisistaan irrallaan olevat vähäiset resurssit tulee saattaa yhteen ja tätä kautta tuottaa yhdessä mahdollisimman paljon hyvinvointia lapsille, nuorille ja lapsiperheille. Perheiden tulee voida luottaa siihen, että he saavat oikea-aikaista ja varhaista tukea. Perheiden oma vastuu ja omat verkostot tulee nostaa merkittävään rooliin. Asiakaslähtöiset palvelut edellyttävät monialaista yhteistyötä sekä moniammatillisen osaamisen käyttöä asiakaspoluissa hyvinvoinnin lisäämiseksi. Kaikkien etuna on lastensuojelun ja korjaavien palvelujen asiakasmäärien vähentäminen.

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on koko väestöön kohdentuvaa laajaa ja poikkihallinnollista ennaltaehkäisevää työtä jolla ehkäistään terveysongelmia, tapaturmia ja päihdehaittoja sekä kavennetaan väestöryhmien välisiä terveyseroja. Yleisen hyvinvointityön ja lasten ja nuorten hyvinvointityön on oltava linjassa keskenään. Yhtein sovitetut tavoitteet ja toimenpiteet edistävät resurssien tehokasta käyttöä ja kaikkien väestöryhmien hyvinvoinnin kasvua.

Kunnilla on lasten, nuorten ja lapsiperheiden ennaltaehkäisevien peruspalvelujen osalta keskeinen tehtävä. Opetus, varhaiskasvatus, liikunta, nuorisotyö, kulttuuri, kaupunkisuunnittelu, ympäristö ja tekniset palvelut luovat edellytyksiä kuntien asukkaiden hyvinvoinnille. Kaikissa Kymenlaakson kunnissa toimii myös nuorille ja nuorille aikuisille tarkoitettua moniammatilliset, maksuttomat ja ilman ajanvarausta toimivat yhden oven Ohjaamot.

Opiskeluhoollon avulla turvataan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä. Lapset ja nuoret viettävät huomattavan osan arjestaan kasvatus-, koulu- ja opiskelu-ympäristössä. Opiskeluhoollon toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona, joka velvoittaa kaikkia oppilaitosympäristössä toimivia. Opiskelijoilla on oikeus myös yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon ja opiskeluhoollon palveluihin, jotka suunnitellaan usein moniammatillisesti opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Opiskelijan tuen lähtökohtana on asiakaslähtöinen, monialainen ja verkostomainen työskentely.

Arjen hyvinvointia voidaan lisätä sillä, että apua on helposti saatavilla – jo lapsuudessa.

NUORISOVALTUUSTON JÄSEN

Ensimmäisen lapsen kanssa on tarvittu ihan käytännön neuvoja, joita ei olisi itse keksinyt. Oli esimerkiksi tosi hyvä, että päästiin unikouluun.

ÄITI

Kaveriasioissa tarvii välillä apua, jos tulee jotain semmosta. Ja sitten joskus läksyissä, jos ne on vaikeita...

KOULULAINEN

Poliisin ennalta estävän toiminnan (EET) tarkoituksena on ehkäistä mahdollisimman varhain nuorten häiriökäyttäytymistä ja rikollista toimintaa. EET-ryhmä partioi nuorten keskuudessa ja lisäksi ehkäisee Ankkuri-toiminnan keinoin nuorten alkavaa rikoskierrettä. Ankkuritoiminta tarkoittaa alle 15-vuotiaiden rikollisen teon tehneiden lasten ja nuorten puhuttamista. Puhutuksissa ovat läsnä tarpeen mukaan asianosaiset sekä yhteistyöviranomaiset, jotka on määritelty ankkurisopimuksissa. Puhutuksissa pyritään aina saamaan sovinto osapuolten välille ja samalla poliisi ohjaa tarvittaessa asian eri osapuolia avun piiriin joko toiselle viranomaiselle tai kolmannen sektorin palveluiden pariin.

Lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelut tukevat perheiden omia voimavaroja, auttavat vanhempia jaksamisessa ja varmistavat lapsille turvalliset olosuhteet kasvaa ja kehittyä. Palvelut ovat perheiden tukena, jotta Kymenlaaksolaiset perheet voisivat hyvin, ja ongelmatilanteissa perheitä ja yk-

silöitä voitaisiin auttaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Toiminnan keskeisenä tavoitteena on onnistunut ennaltaehkäisevä työ, varhainen ja riittävän kokonaisvaltainen palvelutarpeen arviointi varhaisen tuen järjestämiseksi sekä oikea-aikaisesti toteutetut ja vaikuttavat tehostetut palvelut, joiden tavoitteena on saada asiakkaat palautumaan kevyempien tukimuotojen piiriin tai selviytymään itsenäisesti arjessa.

Järjestöt tarjoavat mahdollisuuden osallistua, toimia ja vaikuttaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyväksi. Ne tarjoavat lapsiperheille ammatillista sekä vertaisuuteen perustuvaa tukea. Järjestöt toimivat sen puolesta, että jokaisen lapsen oikeus turvalliseen lapsuuteen toteutuisi ja että vanhemmat saisivat lähiympäristöstään riittävästi tietoa ja tukea, jota he lapsiperheen arjessa kaipaavat. Järjestöt toimivat asiantuntijoina, jotka kehittävät ja edistävät toiminnoillaan maakunnan asukkaiden hyvinvointia. Järjestöjen tavoitteena on lisätä lapsuuden arvostusta ja näkyvyyttä yhteiskunnassa sekä tuoda lapsen näkökulmaa päätöksentekoon.

Seurakunnat ovat mukana rakentamassa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia. Seurakunnan työntekijät kohtaavat perheitä, lapsia ja nuoria erilaisissa elämänvaiheissa ja tarjoavat sosiaalista, hengellistä, taloudellista ja yhteisöllistä tukea. Seurakunnat tarjoavat myös vertaistukea ja mahdollistavat vapaaehtoistoiminnan kautta ihmisten toimijuuden.

4 | Päätaavoitteet

Kymenlaaksoa rakennetaan lasten ja nuorten hyvinvointia tukevaksi ja perhepoliittisten ratkaisujen edelläkävijäksi. Saamalla työikäiset ja lapsiperheet jäämään tai muuttamaan alueelle, vahvistamme omaa yhteistä tulevaisuuttamme. Vahvistamalla vaikuttavaksi todettuja palveluita sekä luomalla kestävän ja kynnyksettömän palvelurakenteen, lisäämme lapsiperheiden sekä nuorten aikuisten mahdollisuuksia elää hyvää arkea Kymenlaaksossa ja vahvistaa osaltaan maakunnan vetovoimaisuutta.

Meidän on tärkeä kuunnella lapsia, nuoria ja perheitä ja edistää heidän elämässään mukana olevien toimijoiden kykyä toimia yhdessä. Lisäksi meidän tulee löytää arvioinnin perusteella vaikuttavaksi todennettuja menetelmiä, joilla ylisukupolvisuutta ja kielteisiä kehityskulkuja on mahdollista estää. (Lapsen aika, 2019.)

Välillä voi olla tylsääki, että saa leppää.

KOULULAINEN

Hyvä arki lähtee rutiineista – että on hyvät rytmit.

ÄITI

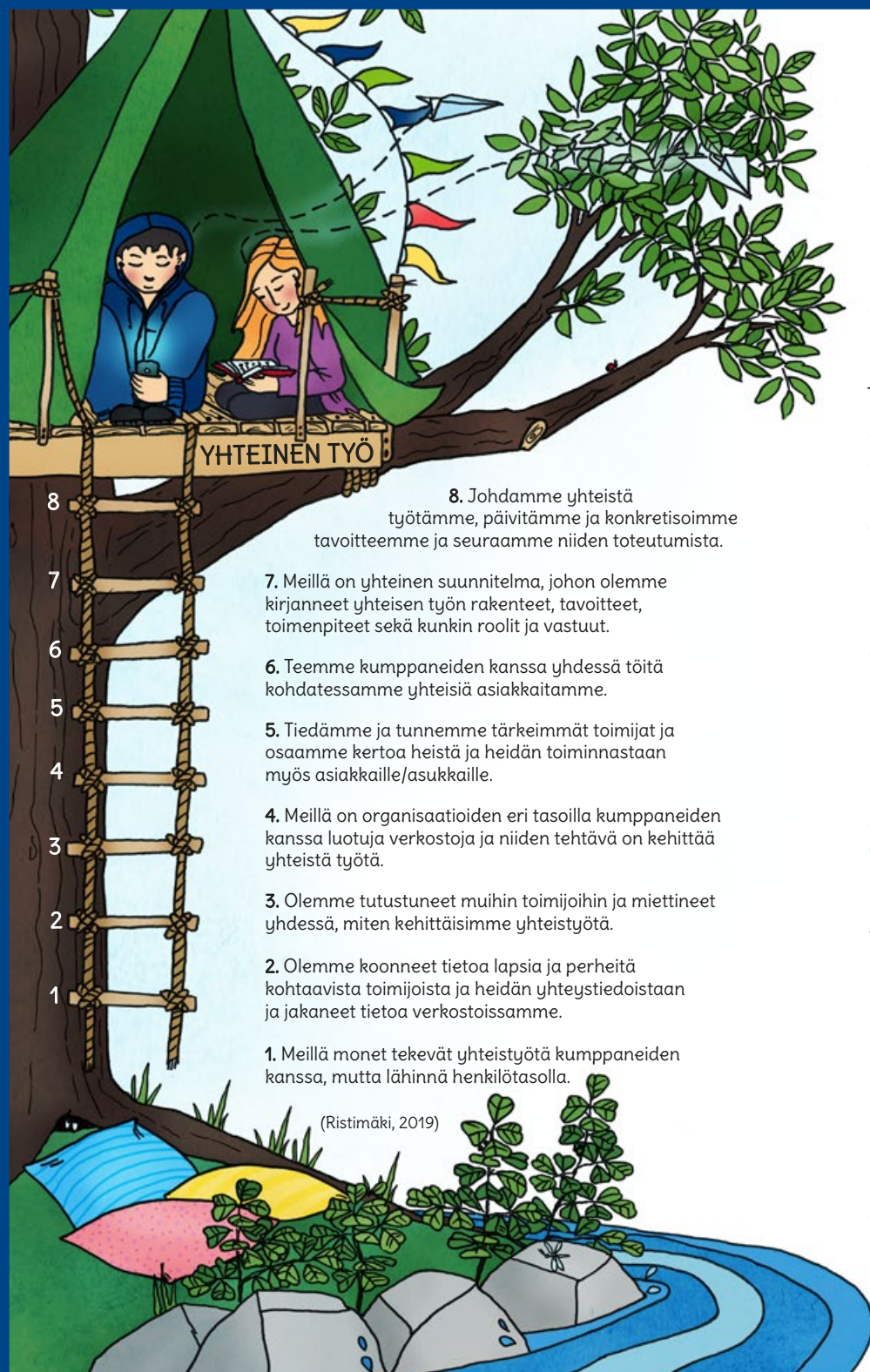
4.1 Lasten, nuorten ja perheiden arjen hyvinvointi lisääntyy

Lapsia ja nuoria arvostetaan heidän arkisessa elämipiirissään. Läheiset ja turvalliset aikuiset ovat lasten ja nuorten hyvinvoinnin perusta. Perheet saavat tukea vanhemmuudessa. Parisuhteessa ja eroauttamisessa turvataan lapsen oikeudet. Toimintamallimme tukevat lasten ja nuorten terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Apua, tukea, hoitoa ja palveluja on oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti kaikkien saatavilla. Haasteellisessa asemassa olevat ryhmät saavat tarvitsemansa erityistuen. Lapsiperheiden arki on sujuvaa ja perheen yhdessä viettämä aika koetaan myönteiseksi. Elämä ja elinympäristö ovat turvallisia.

Arjen hyvinvointi lisääntyy vähentämällä paineita ja epävarmuutta – myös tulevaisuutta kohtaan!

NUORISOVALTUUSTON JÄSEN

8. Johdamme yhteistä työtämme, päivitämme ja konkretisoimme tavoitteemme ja seuraamme niiden toteutumista.

7. Meillä on yhteinen suunnitelma, johon olemme kirjanneet yhteisen työn rakenteet, tavoitteet, toimenpiteet sekä kunkin roolit ja vastuut.

6. Teemme kumppaneiden kanssa yhdessä töitä kohdatessamme yhteisiä asiakkaitamme.

5. Tiedämme ja tunnemme tärkeimmät toimijat ja osaamme kertoa heistä ja heidän toiminnastaan myös asiakkaille/asukkaille.

4. Meillä on organisaatioiden eri tasoilla kumppaneiden kanssa luotuja verkostoja ja niiden tehtävä on kehittää yhteistä työtä.

3. Olemme tutustuneet muihin toimijoihin ja miettineet yhdessä, miten kehittäisimme yhteistyötä.

2. Olemme koonneet tietoa lapsia ja perheitä kohtaavista toimijoista ja heidän yhteystiedoistaan ja jakaneet tietoa verkostoissamme.

1. Meillä monet tekevät yhteistyötä kumppaneiden kanssa, mutta lähinnä henkilötasolla.

(Ristimäki, 2019)

4.2 Lasten, nuorten ja perheiden osallisuus ja yhteisöllisyys vahvistuvat

Lapsilla, nuorilla ja perheillä on yhdenvertaisia mahdollisuuksia tavata, toimia ja vaikuttaa. Lasten ja nuorten elinympäristöissä on tiloja, joissa he tulevat kohdatuiksi yksilöinä ja yhteisön jäseninä. Palvelut ja toiminnot ovat hyvin saavutettavissa ja niihin on kaikilla fyysisesti ja sosiaalisesti esteetön pääsy. Uusia kuulemis- ja palautekäytäntöjä kehitetään lasten, nuorten, perheiden ja toimijoiden yhteistyöllä. Osallisuutta tuetaan kuuntelevalla, oppivalla ja luottamusta rakentavalla vuoropuhelulla. Lasten ja nuorten lähiyhteisöt kuten vanhemmat, ystävät ja kaverit, varhaiskasvatus, koulut sekä harrastukset ja muu vapaa-ajan toiminta ovat mukana osallisuuden luomisessa. Lasten ja nuorten kuuleminen heitä itseään, ja palveluita tai lähiympäristön ratkaisuja koskevissa päätöksissä, on vakiintunutta ja monimuotoista. Eri väestöryhmien ja perheiden kokemuksia ja toiveita liittyen niin perheellistymiseen kuin lapsiperheiden arjen sujuvuuteen kuunnellaan ja tutkitaan. Palveluja kehitetään asiakaskokemuksen ja toiveiden pohjalta.

4.3 Lasten, nuorten ja perheiden parissa toimivien monialainen verkostotyö kehittyä ja jalkautuu

Työtä tehdään lasten, nuorten ja heidän vanhempiensa kanssa lapsi- ja nuorilähtöisesti ja välittävästi yli ammatti- ja sektorirajojen. Kuunteleville kohtaamisille on aikaa niin lasten keskinäisissä kuin lasten ja aikuisten välisissä suhteissa. Kuntien, Kymsoten, järjestöjen ja seurakuntien toimijat, sekä muut viranomaiset, työskentelevät joustavasti yhdessä ja tuottavat monialaisesti palveluja lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin. Lasten, nuorten ja perheiden palvelujen asiantuntijat ovat mukana työelämän käytäntöjen kehittämistyössä ja tätä kautta työelämän perheiden kokonaisvaltaisen elämäntilanteen huomioiminen on lisääntynyt.

Ulkoilu ja kavereiden kanssa leikkiminen on kivointa.

KOULULAINEN

Mun mielestä ei oo väärin pyytää apua, jos on avun tarvetta.

ISÄ

Mä huomaan, et mua on kuunneltu silloin, kun se kattoo mua ja vastaa jotain.

KOULULAINEN

Olisi saatava hiljaisemmatkin nuoret kertomaan mielipiteensä.

NUORISOVALTUUSTON JÄSEN

5 | Tuki tavoitteiden saavuttamiseksi

Tavoitteita yhdistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin eriarvoistumisen estäminen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden vahvistaminen. Kohtaaminen ja vuorovaikutus, lapsi- ja perheystävällinen toimintakulttuuri, lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuva päätöksenteko sekä yhteensovittava johtaminen, ovat välineitä näiden toteutumiseen.

5.1 Perhekeskustoimintamalli

Perhekeskustoimintamalli on kaikissa Kymenlaakson kunnissa kehittyvä ja käytössä oleva verkostomainen tapa tuottaa lasten, nuorten ja perheiden palveluja. Perhekeskusverkoston palvelut koostuvat Kymsoten, kuntien, järjestöjen ja seurakuntien monialaisesta lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävistä hyvinvointia ja terveyttä edistävästä toimista. Palvelut verkostoidaan lapsi- ja perhelähtöiseksi, toimivaksi ja yhteen sovitetuksi kokonaisuudeksi. Painopiste on ennaltaehkäisyssä ja varhaisessa tuessa. Varhain tarjottava tuki, hoito ja kuntoutus vähentävät ongelmien vaikeutumista ja korjaavien palvelujen tarvetta.

Jokaisella lapsella, nuorella ja hänen perheellään on oma jatkuvan kasvun ja oppimisen polku. Perhekeskustoimintamallissa nämä yksilölliset erot huomioidaan. Lapset ja vanhemmat saavat tarpeidensa mukaista apua aikaisempaa nopeammin, kohdennetummin ja koordinoitummin. Perhekeskustoimintamallissa on tärkeää, että erilaisia avun ja tuen muotoja jalkautetaan mahdollisuuksien mukaan lasten, nuorten ja perheiden arkiympäristöön saakka. Kymenlaakson perhekeskustoimintamalliin kuuluu olennaisesti myös ammatillisesti koordinoitu ja verkostomaisesti toteutettu kohtaamispaikkatoiminta, joka vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden vertaistukea ja yhteisöllisyyttä. Perhekeskustoimintamallin mukainen toiminta näkyy hyvinvoinnin ja talouden hyötyinä. (Hastrup, A. ym. 2019.)

Vanhempia pitäisi kuunnella enemmän siinä, että mitä tänne tarvittais.

ÄITI

Lapsille ja nuorille enemmän toimintaa!

NUORISOVALTUUSTON JÄSEN

Perhekeskus- verkosto:

Edistää ja seuraa lapsen ja perheen terveyttä ja hyvinvointia ml. lapsen kasvua

Mahdollistaa vertaistuen, vahvistaa yhteisöllisyyttä

Tarjoaa varhaista tukea, hoitoa ja kuntoutusta

Tukee vanhemmuudessa ja parisuhteessa

Auttaa sovinnolliseen eroon ja vanhemmuuden jatkumiseen

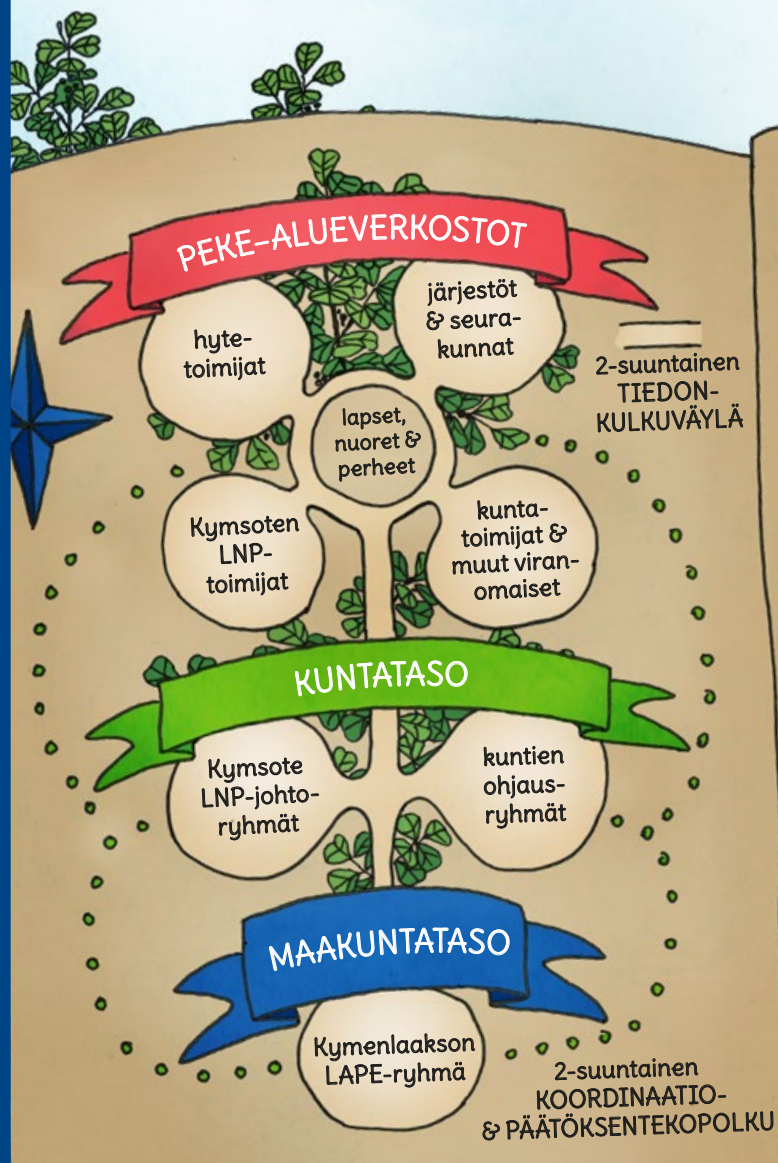
Ottaa huomioon perheiden monimuotoisuuden ml. monikulttuurisuus

Ehkäisee lähisuhte-
väkivaltaa

(Hastrup, A. ym. 2019.)

Kuunnelkaa
meitä aikuiset!

KOULULAINEN

5.2 Yhteensovittavan johtamisen malli

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus eheään, terveeseen ja tasapainoiseen kasvuun ja kehitykseen. Vanhempien, poliittisten päättäjien, palvelujärjestelmien ja niissä toimivien velvollisuutena on huolehtia siitä, että tämä oikeus toteutuu myös käytännössä. Aikuisilla on tähän täydet mahdollisuudet, mikäli tahto on riittävän vahva. Yhteisiin arvoihin, kokonaisuuden ymmärtämiseen sekä kumppanuuksiin perustuva systeminen ajattelu ja verkostoituminen ovat johtamisen uudenlaista osaamista. (Lapsen aika, 2019.)

Kymenlaakson yhteensovittavan johtamisen malli on kolmiportainen.

Kymenlaakson LAPE-ryhmä on kuntien, Kymsoten ja kolmannen sektorin lasten-, nuorten ja perheiden palveluiden johdon strategisen tason ryhmä. Kunnissa toimivat LAPE-ohjausryhmät sekä kaikilla perhekeskusalueilla alueen perhekeskusverkoston toimijoista koostuvat alueverkostot. Kymsoten, kuntien ja kolmannen sektorin yhdyspinnassa toimivat perhekeskuskoordinaattorit, joiden tehtävänä on verkostotyön ja yhteistoiminnan vahvistaminen alueilla. (Perhekeskustoiminnan opas, 2018.)

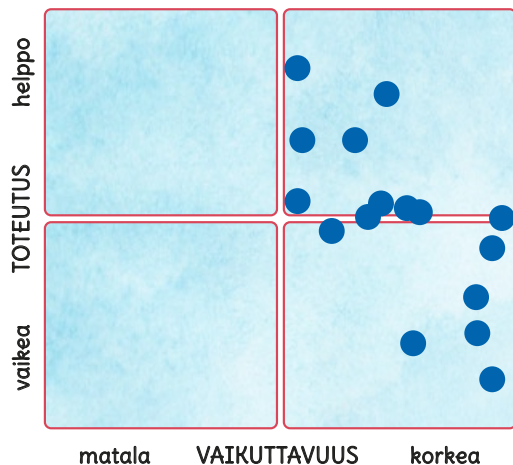
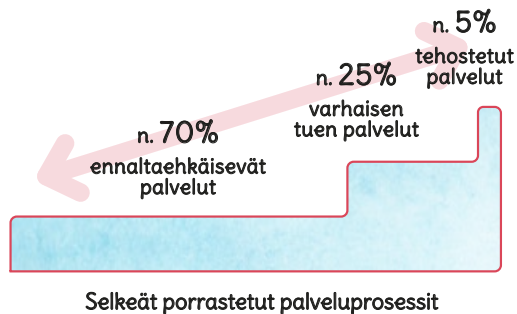
5.3 Lapsivaikutusten arviointi

Päätöksenteossa on tärkeä tunnistaa vaikutukset niihin ihmisiin, jotka ovat päätösten kohteena, myös lapsiin. Lapsivaikutusten arvioinnissa **arvioidaan päätöksen tai toiminnan vaikutukset lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen.**

Lapsivaikutusten arvioinnin erityispiirteenä on lapsen oikeuksien sopimuksessa edellytetty lapsen edun selvittämisvelvoite. Lapsen oikeuksien sopimus on oikeudellisesti velvoittava. Lapsivaikutusten arviointi on tärkeä osa lapsen oikeuksien sopimuksen täytäntönpäytäntöä.

Lapsia koskevissa toimissa **lapsen edun on oltava päätöksenteossa ensisijainen harkintakriteeri. Lapsivaikutusten arviointi on väline lasten etujen selvittämiseen** tehtäessä lapsia koskevia päätöksiä. Lapsilla tarkoitetaan alle 18-vuotiaita. Lapsivaikutusten arviointi on monissa tapauksissa syytä ulottaa myös 18 vuotta täyttäneisiin nuoriin sisällyttämällä lapsuuden ja aikuisuuden nivelvaihe arvioinnin piiriin.

Lapsivaikutusten arvioinnin tulee olla Kymenlaaksoissa tavanomainen osa päätösten valmistelua ja toiminnan arviointia. Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi voidaan toteuttaa samassa yhteydessä kuin muukin arviointi. (Lapsivaikutusten arviointi tiiviisti, 2018.)

Toimenpiteillä tavoiteltavien muutosten toteutuksen helppouden ja vaikuttavuuden jakauma.

Yhteiskehittämisen vuosikello yhteensovittaa päätöksenteon ja toteuttamisen aikatauluja.

6 | Toimenpiteillä kohti vaikuttavuutta

Varhaisen tuen palveluiden saavutettavuutta vahvistetaan verkostojen tehokkaalla monialaisuutta tukevalla, yhteensovitetulla ja tavoitteellisesti toimivalla palvelurakenteella. Porrastamalla palveluja vastaamaan paremmin asiakastarpeeseen siirtyy palvelujen painopiste varhaisempaan tukeen vähentäen tehostetun palvelun tarvetta.

Muutoksen toteuttaminen

Toimenpiteet ovat työkaluja, joilla lisätään hyvinvointia strategisten tavoitteiden mukaisesti. Toiminnan painopistettä siirretään määrällisestä palvelutarjonnasta asiakassuhteen jatkuvuutta ja vaikuttavuutta korostavaan suuntaan. Se saavutetaan suuntaamalla toimenpiteitä varhaiseen tunnistamiseen, ennaltaehkäiseviin ja oikea-aikaisiin palveluihin sekä selkeisiin, porrastettuihin palveluprosesseihin. Paremmin toimivan yhteistyön ja koordinoinnin avulla lasten, nuorten ja perheiden palvelupoluista luodaan eheämpiä, mikä puolestaan edesauttaa hyvän ja vaikuttavan asiakaskokemuksen rakentumista.

Vaikuttavuuden seuraaminen

Toimijoiden tulee vuosittain seurata ja arvioida tehty-

jen toimenpiteiden vaikuttavuutta lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin yhteisesti valittujen, kansallisten indikaattoreiden (osa II) avulla. Indikaattorien seurannan perusteella tulee toimenpiteitä tarvittaessa vahvistaa tai suunnata uudelleen, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa. Kaikessa tekemisessä tulee korostaa entistä merkittävämpiä vaikuttavuushyötyjä.

Vuosikello

Yhteiskehittämisen kannalta verkostotoimijoiden on tärkeää yhteensovittaa niin päätöksen teon kuin toimenpiteiden toteuttamisen aikatauluja. Yhteinen vuosikello auttaa toimijoita karsimaan päällekkäisyyksiä, mahdollistaa parhaiden käytäntöjen jakamisen sekä resurssien tarkoituksenmukaisemman kohdentamisen.

7 | Lähteet

Kirjalliset lähteet:

Pekkola & Lehtola. 2015. Lasten hankintaan liittyvät motiivit ja rakenteet 18–40-vuotiaiden suomalaisten keskuudessa vuonna 2015. Kymenlaakson ammatti-korkeakoulun julkaisuja. Sarja A. Nro 64.

Rotkirch, Tammissalo, Miettinen & Berg. 2017. Miksi vanhemmuutta lykätään. Perhebarometri 2017. Väestöliitto.

Kyselyt:

Lasten ja nuorten hyvinvointi
– Kouluterveyskysely 2019.

Lasten terveys, hyvinvointi ja palvelut (LTH) 2018.

Verkkolähteet:

Hastrup, A. & Pelkonen, M. & Normia-Ahlsten, L. 2019. Kohti alueellista perhekeskustoimintamallia – Näin sen teemme. THL.
<https://thl.fi/documents/605877/4519190/Perhekeskus/bebb0abc-820e-4682-abfb-c053bc793a5f>.
Viitattu 8.1.2020.

Kohti kansallista lapsistrategiaa 2040 – Lapsen aika. Opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki 2019.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-698-0>.
Viitattu 8.1.2020.

Lapsivaikutusten arviointi tiiviisti – MLL:n ohje 11.12.2018 – Lisätietoa lapsivaikutusten arvioinnista MLL:n aineistokirjastosta.
<https://www.mll.fi/aineistokirjasto>
hakusanalla: lapsivaikutusten arviointi 2
Viitattu 8.1.2020.

Perhekeskustoiminnan opas 2018.
<https://www.kymenlaaksonperhekeskus.fi/ammattilaisille/lape-kymenlaakso-hanke-2017-2018>
Viitattu 8.1.2020.

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus HYKS-erityisvastuualueella asiantuntija-arvio, syyskuu 2019. THL:n asiantuntijaryhmä.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-428-8>
Viitattu 8.1.2020.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestöennuste [verkojulkaisu]. ISSN=1798-5137. Helsinki: Tilastokeskus.
<http://www.stat.fi/til/vaenn/index.html>.
Viitattu 8.1.2020.

Suulliset lähteet:

Lasten ja vanhempien kommentit

Hyvä arki -videohaastattelu 20. ja 21.8.2019.
Haastattelijana Kymenlaakson LAPE-muutosagentti Suvi Vallenius. Kouvola.

Nuorisovaltuuston kommentit:

Nuorisovaltuustojen maakunnallinen tapaaminen 16.11.2019. Kotka.

Muut:

Ristimäki, Tia. 2019. Yhteisen työn tikapuut. LAPE-muutosagentti 2019, Uusimaa.

Sosiaali LC (asiakastietojärjestelmä), Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. 2019.

Kymenlaakson LAPE-ryhmä 2019-2020

Kymsote

Korhonen Ismo
Koste Sanna
Kärki Salla
Lappalainen Raija
Mattila Päivi
Mauno Riikka
Tammekas Tarja
Tapiola Mia
Vallenius Suvi
Vento Riitta

Haminan kaupunki

Koski-Lukkari Liisa
Palmola Tiina

Kotkan kaupunki

Kaukoranta Nina
Liukkonen Raili
Ruotsalainen Leena
Tissari Tuula

Kouvolan kaupunki

Alamattila Tarja
Korppi Liisa
Kuusisto Helena
Piiroinen Pirjo
Strömmer Kim

Pyhtään kunta

Eriksson Tytti
Parhiala Maria (Terveystalo)

Miehikkälän ja Virolahden kunnat

Hyttinen Auli
Silander Outi

Järjestö 2.0 Kymen-Karjalan sosiaali- ja terveysturva ry

Henna Hovi

Kymenlaakson Ensi- ja turvakoti yhdistys ry

Palviainen Tiina

MLL:n Kaakkois-Suomen piiri

Carpelan Christa

Ev. lut seurakunnat

Järvinen Anna-Tiina
Kinnunen Anna

Kaakkois-Suomen poliisilaitos Ennalta estävän toiminnan ryhmä

Jarno Saarinen